

**MAKTABGACHA TA'LIMDA OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIKNI  
TAKOMILLASHTIRISH: BOLA RIVOJLANISHIDA OILA VA  
TA'LIM TASHKILOTINING INTEGRATSIYASI**

**Xodjiyeva Feruza Axrorovna**

Buxoro viloyati Kogon shahar

13-Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22750587>

**Annotatsiya.** Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni takomillashtirish muammosi ko'rib chiqiladi. Oila va ta'lim tashkiloti integratsiyasining bola shaxsini shakllantirishdagi ahamiyati, hamkorlikning zamonaviy shakllari, shuningdek ushbu jarayonda uchraydigan qiyinchiliklar tahlil qilingan. Maqola yakunida ota-onalar bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

**Kalit so'zlar:** ota-onalar bilan hamkorlik, maktabgacha ta'lim, oila va ta'lim tashkiloti integratsiyasi, pedagogik ma'rifat, bola rivojlanishi.

Bola shaxsining shakllanishida oila birlamchi tarbiya muhiti hisoblanib, maktabgacha ta'lim tashkiloti esa ushbu jarayonni tizimli davom ettiruvchi ijtimoiy institut sifatida muhim rol o'ynaydi. Oila va ta'lim tashkiloti o'rtasidagi hamkorlikning samarali tashkil etilishi bolaning har tomonlama uyg'un rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Zamonaviy pedagogika fanida "oila-bog'cha" hamkorligi endilikda bir tomonlama axborot uzatish shaklidan chiqib, ikki tomonlama, teng huquqli hamkorlik munosabatlariga asoslangan integratsion jarayon sifatida talqin etilmoqda.

Bunda ota-onalar nafaqat ma'lumot oluvchi, balki ta'lim-tarbiya jarayonining faol ishtirokchisi sifatida ko'riladi.

Ushbu maqolaning maqsadi — maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oila o'rtasidagi hamkorlikning nazariy asoslarini yoritish, mavjud amaliyotdagi muammolarni aniqlash hamda ushbu hamkorlikni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

**Oila va ta'lim tashkiloti hamkorligining nazariy asoslari.** Ekologik tizimlar nazariyasiga ko'ra (Bronfenbrenner), bolaning rivojlanishiga ta'sir etuvchi turli muhitlar: oila, ta'lim tashkiloti, jamiyat o'zaro bog'liq tizim sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu muhitlar o'rtasidagi izchillik va o'zaro qo'llab-quvvatlash bolaning ijtimoiy, emotsional va kognitiv rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Oila va ta'lim tashkiloti o'rtasidagi hamkorlik quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanishi lozim: o'zaro hurmat va ishonch, axborot almashinuvining ochiqqligi, ota-onalarning ta'lim jarayoniga faol jalb etilishi hamda bolaning individual ehtiyojlarini hisobga olishda birgalikda yondashuv.

**Hamkorlikning zamonaviy shakllari.** An'anaviy shakllar qatoriga ota-onalar yig'ilishlari, individual suhbatlar, ochiq eshiklar kuni kabi tadbirlar kiradi. Zamonaviy amaliyotda esa bu shakllar raqamli vositalar bilan boyitilmoqda: mobil ilovalar va messenjerlar orqali kundalik axborot almashish, elektron portfolio orqali bolaning yutuqlarini kuzatib borish, onlayn ota-onalar kengashlari va vebinarlar tashkil etish kabi yo'nalishlar keng tarqalmoqda.

Shuningdek, ota-onalarni bevosita ta'lim jarayoniga jalb etishning amaliy shakllari ham muhim ahamiyat kasb etadi: ota-onalarning ochiq mashg'ulotlarda ishtirok etishi, ustaxona va loyihaviy faoliyatlarga hissa qo'shishi, bolalar bayramlarini birgalikda tashkil etishi kabi tadbirlar oila va ta'lim tashkiloti o'rtasidagi psixologik masofani qisqartiradi.

Pedagogik ma'rifat ishlari alohida ahamiyatga ega bo'lib, bu doirada ota-onalarga bolaning yosh xususiyatlari, uning rivojlanishidagi me'yorlar, ijobiy tarbiya usullari bo'yicha bilim va ko'nikmalar berib boriladi.

**Hamkorlikda uchraydigan muammolar.** Amaliyotda quyidagi muammolar ko'p uchraydi: ota-onalarning bandligi sababli ta'lim tashkiloti tadbirlarida faol ishtirok eta olmasligi; ba'zi pedagoglarning ota-onalar bilan muloqotga yetarlicha tayyor emasligi; oilalarning ijtimoiy-madaniy xilma-xilligi tufayli yagona yondashuvni qo'llashning qiyinligi; shuningdek ota-onalar va pedagoglar o'rtasida bolaning tarbiyasiga oid qarashlardagi tafovutlar.

Hamkorlikni samarali tashkil etish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

har bir ta'lim tashkilotida oila bilan ishlash bo'yicha yillik reja va turli formatdagi tadbirlar tizimini ishlab chiqish; pedagoglar uchun ota-onalar bilan samarali muloqot yuritish bo'yicha maxsus treninglar tashkil etish; raqamli aloqa vositalaridan oqilona va tartibli foydalanish; ota-onalarning individual ehtiyojlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda moslashuvchan hamkorlik formatlarini taklif etish.

**Xulosa.** Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oila o'rtasidagi samarali hamkorlik bolaning uyg'un rivojlanishini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Ushbu hamkorlikni teng huquqli, ishonchga asoslangan va zamonaviy vositalar bilan boyitilgan tizim sifatida tashkil etish orqali oila va ta'lim tashkiloti o'rtasidagi integratsiyani yanada mustahkamlash, natijada esa bolalar tarbiyasi sifatini oshirish mumkin bo'ladi.

#### ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. — Cambridge: Harvard University Press, 1979.
2. Epstein J.L. School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools. — Boulder: Westview Press, 2018.
3. Rasulova Z. Maktabgacha ta'limda oila bilan hamkorlik texnologiyalari. — Toshkent: O'qituvchi, 2021.
4. UNICEF. Family Engagement in Early Childhood Development: Guidance Note. — New York: UNICEF, 2020.
5. Xoliqberdiyev K. Bog'cha va oila hamkorligi: nazariya va amaliyot. — Toshkent: Ilm-ziyo, 2022.
6. Pardayev Q. Muqimiy lirik asarlarining matniy-qiyosiy tahlili //Oltin bitiglar—Golden Scripts. — 2019. — T. 1. — №. 1.
7. Pardaev K. Interpretation of historical events in the work of Mukimi //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. — 2021. — T. 11. — №. 4. — C. 278-283.
8. Pardaev K. MUKIMI'S SOURCE OF LYRICS AND COMPARATIVE ANALYSIS //ANGLISTICUM. Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies. — 2019. — T. 8. — №. 10. — C. 78-85.